

Russia conflict, in the beginning, civilians provided the view from the ground even before media associations could get there. They have done so in a highly effective way. Ukrainian people and their political and military leadership have used social media to inform people about the developments on the ground and relay their emotions and defiance. Thus, such visuals and perceived emotions have influenced identity politics, massive mobilization, militarism, and patriotism.

Сергій Євдокіменко

доктор юридичних наук

(ВНЗ «Національна академія
управління», м. Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Громадська безпека без перебільшення виступає актуальним питанням для України і потребує нових підходів для її забезпечення. Значна кількість державних органів і структур прямо чи опосередковано залучаються до вказаного процесу. Тому обсяг їх повноважень постійно змінюється. Чимало перетворень у сфері забезпечення громадської безпеки пов'язано із децентралізацією державної влади. Застосовуються різні форми залучення громадськості до вирішення найважливіших питань регіонів, в тому числі тих, що стосуються безпеки. На місцеві державні адміністрації покладено значно більше завдань, ніж було раніше. Внаслідок повномасштабної війни Російської Федерації проти України відповідальність місцевих державних адміністрацій підвищилась в рази. Це стосується як виконання повноважень із соціально-економічного забезпечення населення, так і безпосереднього залучення до формування безпекового простору в регіонах.

Створення обстановки спокою в регіоні, безпеки в суспільстві можливе, як шляхом прямого (безпосереднього) виконання конкретних дій із забезпечення громадської безпеки, так і опосередковано (систематичного виконання повноважень із інших сфер діяльності, проте, таких, що пов'язані із забезпеченням безпеки в цілому). Такі повноваження зазвичай носять профілактичний характер і спрямовані на попередження негативної обстановки, що є причиною, або сприяє порушенням громадського порядку, виникненню загроз громадській безпеці. Як приклад, серед зазначених повноважень виділяють: соціально-економічне забезпечення населення, створення культурно-освітніх програм, здійснення правоохоронних функцій, спрямованих на попередження злочинності тощо.

Законом України «Про місцеві державні адміністрації» [1] передбачено

повноваження місцевих державних адміністрацій в галузі забезпечення законності, правопорядку, прав і свобод громадян, в тому числі такі, що спрямовані на забезпечення громадської безпеки. Із них виділяємо наступні: забезпечення виконання Конституції та законів України, рішень Конституційного Суду України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади; забезпечення здійснення заходів щодо охорони громадської безпеки, громадського порядку, боротьби зі злочинністю; забезпечує розгляд звернень громадян та їх об'єднань, контролює стан цієї роботи в органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в організаціях і установах, розташованих на відповідній території; здійснення заходів щодо організації правового інформування і виховання населення; забезпечення виконання законодавства щодо національних меншин і міграції, про свободу думки і слова, свободу світогляду і віросповідання; оголошення у разі стихійного лиха, аварій, катастроф, епідемій, епізоотій, пожеж, інших надзвичайних подій зони надзвичайної ситуації; здійснення передбачених законодавством заходів, пов'язаних з підтриманням у них громадського порядку, врятуванням життя людей, захистом їх здоров'я і прав, збереженням матеріальних цінностей; сприяння діяльності аварійно-рятувальних служб за місцем їх дислокації, під час прямування до зон надзвичайних ситуацій та під час ліквідації надзвичайних ситуацій, зокрема у поданні їм необхідних транспортних та інших матеріальних засобів і послуг; погодження проекту плану проведення потенційно небезпечних заходів в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки; взаємодія з органами військового управління під час планування та проведення таких заходів з метою запобігання і недопущення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків; забезпечення своєчасного інформування населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій під час проведення потенційно небезпечних заходів в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки; розгляд проектної документацію на будівництво захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) та розділ щодо інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі містобудівної документації; перевірка наявності і утримання в готовності локальних систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій на об'єктах, які підлягають обладнанню системами раннього виявлення надзвичайних ситуацій; наявність і готовність до використання у надзвичайних ситуаціях засобів колективного та індивідуального захисту населення, майна цивільного захисту, стан їх утримання та ведення обліку; перевірка підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях; прийняття участі у вирішенні питань проведення

виборів і референдумів та адміністративно-територіального устрою у межах, визначених законодавством; розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесені до її відання, утворення адміністративних та спостережних комісій, координування їх діяльності; забезпечення здійснення заходів щодо соціальної адаптації осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк; забезпечення здійснення заходів щодо осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк і потребують медичної допомоги у зв'язку із захворюванням на туберкульоз.

Що стосується забезпечення громадської безпеки місцевими державними адміністраціями під час воєнного стану, то слід констатувати, що навантаження на них значно зросло. Без перебільшення в екстремальних умовах доводиться працювати місцевим державним адміністраціям усіх рівнів, на всій території України. Особливо це стосується регіонів, що знаходяться в зоні ведення активних бойових дій, а також наближених до них. Щодня там є загроза життю та здоров'ю людей, збільшуються ризики виникнення гуманітарної катастрофи, від ворожих обстрілів потерпають комунальні підприємства, освітні заклади, заклади охорони здоров'я. В таких умовах навряд чи вдається досягнути належних показників рівня громадської безпеки. Проте навіть із даними викликами місцеві державні адміністрації мають прагнути впоратися. З цією метою вони співпрацюють із міжнародними організаціями, будують плани і напрямки роботи (подолання наслідків агресії з боку Російської Федерації), створюють поточні плани, приймають участь у проектуванні відбудови України тощо. Згідно зі статтею 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2] на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки та порядку, захисту критичної інфраструктури, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян можуть утворюватися тимчасові державні органи – військові адміністрації. Існує необхідність безперервної взаємодії місцевих державних адміністрацій із військовими адміністраціями.

Законом України «Про Національну поліцію» передбачено, що виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад безкоштовно надають органам і підрозділам поліції службові приміщення, обладнані меблями і засобами зв'язку, транспорт та інші матеріально-технічні засоби. Комунальні та приватні підприємства можуть виділяти органам та підрозділам поліції кошти, транспорт та інші матеріально-технічні засоби, необхідні для виконання повноважень поліції [3].

В контексті дослідження питань забезпечення громадської безпеки в регіонах, доречним буде зазначити, що програми та проекти розвитку регіонів безпосередньо спрямовані на створення безпечних умов проживання

громадян. Проте на практиці до вказаного питання в основному застосовується формальний підхід. До розробки таких проектів повинні залучатися правоохоронці, які би вносили свої пропозиції, ставили пріоритетні завдання, виходячи з криміногенної обстановки в регіоні, а також власного досвіду. Крім того, повинна враховуватися думка громадськості стосовно конкретних питань, що дозволить оцінити ситуацію в регіоні більш об'єктивно. На даний час такий аналіз не проводиться, або проводиться формально, у програмах і проектах приймається до уваги лише статистика, що відображає рівень злочинності в регіоні за конкретний період, прораховуються коефіцієнти зростання або зниження певних видів злочинів. Такий підхід, на мою думку є застарілим, адже відомо, що статистика лише кількісно відображає відомості стосовно розкриття і розслідування правопорушень, тоді як не приймаються до уваги і не робиться акцент на профілактиці злочинності, превентивних заходах, що дозволяють уникнути негативних наслідків правопорушень, не приймаються до уваги потенційні загрози громадській безпеці.

З огляду на вищевказане, вважаю за необхідне переглянути процес вирішення питань забезпечення громадської безпеки у регіональних програмах і проектах розвитку, аби вони не були формальними документами, а передбачали вирішення найважливіших питань безпеки населення. Крім того, як зазначалося вище, в умовах запровадження воєнного стану в Україні, місцеві державні адміністрації вимушені працювати в посиленому режимі, під загрозами ворожих обстрілів, вирішуючи екстремальні та кризові ситуації. Доречним було б на законодавчому рівні закріпити порядок діяльності місцевих державних адміністрацій в умовах воєнного стану, який чітко передбачав би правила міжнародного співробітництва, взаємодії із військовими державними адміністраціями, контроль за діяльністю місцевих державних адміністрацій, а також з урахуванням ризиків розвитку корупції.

---

1. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України № 389 від 12.05.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

3. Про Національну поліцію України : закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.